CSI 017 Proizvodnja i recikliranje ambalažnoga otpada

Ključna poruka

☹ Količina korištene ambalaže po stanovniku je u porastu. Primjetan je porast količina ambalaže od papira i kartona stavljenih na tržište, staklene ambalaže i posebno ambalaže od plastike, dok su količine metalne ambalaže i ambalaže od drveta u neznatnom padu.

☹ Određene količine ambalažnog otpada recikliraju se u Hrvatskoj, ali potrebno je još puno toga učiniti s obzirom na mogućnosti i postojeće (instalirane) kapacitete. Pozitivni učinci primjene novog Pravilnika o ambalaži i ambalažnom otpadu već su vidljivi, ali podaci još uvijek nisu dostupni.

Graf 1. Potrošnja ambalaže po stanovniku, 2001. - 2004.

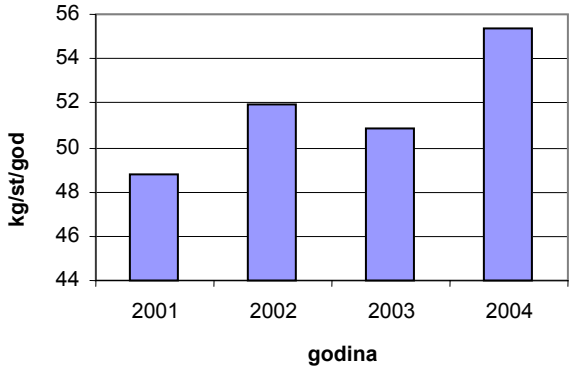

Izvor: Hrvatska gospodarska komora, HGK

Graf 2. Potrošnja ambalaže, 2001. – 2004.

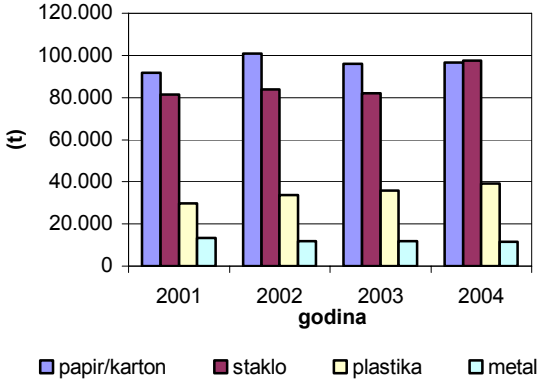

Izvor: Hrvatska gospodarska komora, Državni zavod za statistiku

Graf 3. Količina recikliranog ambalažnog otpada (otpad porijeklom iz RH i uvezeni otpad), 2001. – 2004.

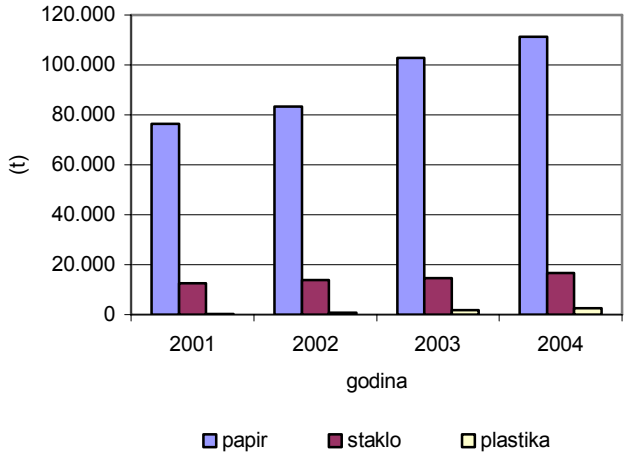

Izvor: Agencija za zaštitu okoliša

NAPOMENA: Obuhvaćena je i količina uvezenog otpada
Procijenjena količina reciklirane ambalaže od papira i kartona skupljene u Hrvatskoj u 2004. godini iznosi približno 48.000 t. Količina staklene ambalaže skupljene i reciklirane u Hrvatskoj u 2004. godini bila je 13.000 t.

Rezultati i ocjena stanja

Važnost indikatora za praćenje promjena u okolišu

Proizvodnja ambalažnog otpada je u stalnom porastu stoga je bitno implementirati odgovarajuće mjere čiji je cilj smanjenje količina proizvedenog ambalažnog otpada. Također je potrebno reducirati konačno odlaganje ove vrste otpada na odlagališta ponovnom uporabom, recikliranjem i drugim oblicima oporabe

Zakonodavni okvir

Nacionalnom strategijom zaštite okoliša i Nacionalnim planom djelovanja za okoliš utvrđene su opće mjere u području gospodarenja komunalnim otpadom. Nadalje, Strategijom gospodarenja otpadom i Zakonom o otpadu uspostavljen je koncept koji je usmjeren smanjenju proizvodnje otpada, povećanju korištenja otpada u materijalne i energetske svrhe, smanjenju količine otpada koji se trajno odlaže, a time i smanjenju rizika za okoliš, klimu i ljudsko zdravlje Strategijom su utvrđeni kvantitativni ciljevi za recikliranje/oporabu za 2010. i 2015 godinu.

Novim Pravilnikom o ambalaži i ambalažnom otpadu reguliran je način postupanja s ambalažom i ambalažnim otpadom, uvodi se “odgovornost proizvođača”, uvode se naknade. Cilj je povećati količine odvojeno skupljenog otpada za recikliranje i oporabu, a time i smanjivati količine otpada koji se upućuje na odlagališta.

- Nacionalna strategija zaštite okoliša (NN 46/02)
- Nacionalni plan djelovanja za okoliš, 2001
- Strategija gospodarenja otpadom Republike Hrvatske (NN 130/05)
- Zakon o otpadu (NN 178/04)
- Pravilnik o ambalaži i ambalažnom otpadu (NN 97/05 i 115/05)

Ocjena stanja

Količina proizvedene ambalaže po stanovniku je u porastu. Primjetan je porast količina ambalaže od papira i kartona stavljenih na tržište, staklene ambalaže i posebno ambalaže od plastike, dok su količine metalne ambalaže i ambalaže od drveta u neznatnom padu. Metalna ambalaža uglavnom se odlaže na odlagališta, a količine ambalaže od drveta zanemarive su.

Gospodarenje ambalažnim otpadom do 2005. godine regulirano je starim Pravilnikom o ambalažnom otpadu (NN 53/96) koji nije zaživio u praksi budući da je ambalažni otpad od papira, kartona, stakla, plastike i otpad od višeslojne ambalaže uglavnom završavao u komunalnom otpadu na odlagalištima, a svega oko 17 % ambalažnog otpada odvojeno je skupljeno i reciklirano.

Najčešći oblik odvojenog skupljanja ambalažnog otpada je putem kontenjera, ali i reciklažnih dvorišta.

Sustav odvojenog skupljanja papira i kartona najrazvijeniji je i najbolje organiziran u cijeloj Hrvatskoj. Kapaciteti dviju (najvećih) tvrtki za reciklažu otpadnog papira omogućuju reciklažu od otprilike 400.000 t/god, ali recikliraju samo oko 200.000 t/god,od ukupne količine ove vrste otpada, porijeklom s područja RH, uključujući i uvezeni otpadni papir. Procijenjena količina reciklirane ambalaže od papira i kartona skupljene u Hrvatskoj u 2004. godini iznosi približno 48.000 t

Skupljanje i recikliranje otpadne staklene ambalaže organizirano je uglavnom na području koje gravitira reciklažnoj tvrtci smještenoj na sjeveroistoku Hrvatske.

Količina reciklirane otpadne staklene ambalaže skupljene u Hrvatskoj u 2004. godini iznosi 13.000 t.

Skupljanje i obrada ostalih vrsta ambalažnog otpada (plastika, metal) do 2006. godine zanemarivo je mala u odnosu na procijenjene proizvedene količne.

Sve ovo dovelo je do usvajanja novog Pravilnika o ambalaži i ambalažnom otpadu (NN 97/05 i 115/05), koji je značajno pridonjeo povećanju odvojenog skupljanja ambalažnog otpada. Naknade propisane novim Pravilnikom stimuliraju odvojeno skupljanje i recikliranje ambalžnog otpada.

Rezultati su već vidljivi. Odvojeno skupljanje i recikliranje određenih vrsta otpada. značajno je poraslo. Još pozitivniji efekti očekuju se daljnjim razvojem sustava gospodarenja ambalažnim otpadom

Tablica 1. Potrošnja ambalaže, 2001 – 2004.

VRSTA AMBALAŽE	PROCJENJENA KOLIČINA AMBALAŽNOG OTPADA			
	2001.	2002.	2003.	2004.
Ambalaža od papira i kartona (tone)	91.703	100.945	96.128	96.755
Staklena ambalaža (tone)	81.560	83.827	81.908	97.667
Ambalaža od plastike (tone)	29.826	33.653	35.971	39.094
Metalna ambalaža (tone)	13.382	11.980	11.896	11.558
UKUPNO (tone)	**216.471**	**230.405**	**225.903**	**245.074**
Ambalaže od drva (m^3)	19.144	26.155	22.034	17.908

Izvor: Hrvatska gospodarska komora, Državni zavod za statistiku

Tablica 2. Količina recikliranog ambalažnog otpada (otpad porijeklom iz RH i uvezen otpad), 2001 – 2004.

	2001.	**2002.**	**2003.**	**2004.**
Količine reciklirane otpadne ambalaže od papirail kartona (otpad porijeklom iz RH + uvezeni), tone	76.469	83.325	102.797	111.212
Količine reciklirane otpadne staklene ambalaže (otpad porijeklom iz RH + uvezeni), tone	12.675	13.812	14.533	16.768
Količine reciklirane otpadne ambalaže od plastike (otpad porijeklom iz RH), tone	319	714	1.748	2.548

Izvor: Agencija za zaštitu okoliša

NAPOMENA: Obuhvaćena je i količina uvezenog otpada
Procijenjena količina reciklirane ambalaže od papira i kartona skupljene u Hrvatskoj u 2004. godini iznosi približno 48.000 t. Količina staklene ambalaže skupljene i reciklirane u Hrvatskoj u 2004. godini bila je 13.000 t.

Metapodaci

Zakonska osnova za indicator:

Zakon o otpadu (NN 178/04), Pravilnik o ambalaži i ambalažnom otpadu (NN 97/05), Pravilnik o vrstama otpada (NN 27/96), Uredba o kategorijama, vrstama i klasifikaciji otpada s katalogom otpada i listom opasnog otpada (NN 50/05), Pravilnik o katastru emisija u okoliš (NN 36/96)

Izvor(i):

- Katastar emisija (KEO/Katastar otpada) i druge baze podataka koje vodi Agencija za zaštitu okoliša, 2005

- Stručne podloge za izradu poglavlja Otpad u Izvješću o stanju okoliša RH, Ekonerg 2006.

- Procjene Hrvatske gospodarske komore (Udruga proizvođača ambalaže), bazirane na statističkim analizama i informacijama Državnog zavoda za statistiku.

Opis podataka:

Definicije i vrste otpada u Katalogu otpada usklađeni su s Europskom legislativom. Podaci o količini proizvedenog ambalažnog otpada bazirani su na procjenama, dok se podaci o količini recikliranog ambalžnog otpada temelje na podacima dobivenim od skupljača/obrađivača otpada.

Geografska pokrivenost:

Republika Hrvatska – nacionalna razina

Vremenska pokrivenost:

2001. – 2004.

Metodologija i učestalost skupljanja podataka:

- Procjene hrvatskih stručnih institucija, koristeći također:

- Godišnje podatke iz Katastra emisije u okoliš (KEO), bazirane na obrascima propisanim Pravilnikom o vrstama otpada (NN 27/96), koje za sve županije objedinjava Agencija za zaštitu okoliša. Osoba koja proizvodi i/ili gospodari otpadom (osim kada je riječ o komunalnom otpadu) podatke o otpadu na navedenim obrascima dostavlja nadležnom uredu državne uprave u županiji, koji je obvezan podatke iz Katastra jednom godišnje i to do 15 lipnja tekuće godine, za predhodnu godinu dostavljati Agenciji za zaštitu okoliša.

- novim Pravilnikom o ambalaži i ambalažnom otpadu propisana je kvartalna obveza dostavljanja podataka o količinama ambalaže stavljenim na tržište, količinama recikliranog/ponovno oporabljenog ambalažnog otpada. Podaci se dostavljaju Fondu za zaštitu okoliša i energetsku učinkovitost. Prvi podaci zaprimljeni u skladu s ovim Pravilnikom još nisu obrađeni.

Metodologija upravljanja podacima (mjerenja):

Procjena / izračun (za podatke o količini proizvedenog ambalažnog otpada)

Mjerenje / izračun (za podatke o količini recikliranog ambalažnog otpada)

Kvaliteta informacija (na razini podatka):

U skladu s novim Pravilnikom o ambalaži i ambalažnom otpadu (NN 97/05) 2006. godine uspostavljen je novi sustav prikupljanja podataka koji će osigurati kvalitetnije podatke.

Podaci o količini ambalaže stavljene na tržište od 2006. godine dobivaju se direktno od proizvođača/uvoznika, no dok se dobiveni podaci ne obrade postoje samo grube procjene za period od 2001. – 2004., bazirane na statističkim analizama podataka o proizvodnji/uvozu/izvozu ambalaže.

Podaci o količini recikliranog ambalažnog otpada baziraju se na podacima koje proizvođači/skupljači/obrađivači otpada jednom godišnje prijavljuju u Katastar emisije u okoliš.

Prijavljeni podaci odnose se na otpadni papir i karton općenito, a ne samo na otpadni ambalažni papir i karton, pa su podaci o količini reciklirane otpadne ambalaže od papira i kartona dobiveni na temelju procjena koje upućuju na to da otpadni ambalažni papir i karton čini 55% otpadnog papira i kartona u ukupnoj količini komunalnog otpada.

Prednosti i nedostaci (na razini podatka):

Sustav prikupljanja podataka u Hrvatskoj ne pruža zadovoljavajuću količinu i kvalitetu podataka unatoč činjenici da je propisan Zakonom o otpadu i podzakonskim propisima. Nedostatak ljudskih resursa u državnim ustanovama na županijskoj i gradskoj/općinskoj razini kao i neodgovarajuće softversko rješenje za procesiranje podataka uzrokuju neučinkovitu kontrolu kvalitete podataka i nedovoljnu dostupnost podataka.

Donošenje novog Pravilnika o ambalaži i ambalažnom otpadu trebalo bi unaprijediti sustav gospodarenja ambalažnim otpadom, uključujuči i segment prikupljanja i obrade podataka.